

דיני ומנהגי פורים החל בערב שבת, ודיני פורים המשולש

מוגש לרגל חג הפורים

יו"ל ע"י מכון הלכה חב"ד (ע"ר)

י"ג אדר תענית אסתר

תענית אסתר	<ul style="list-style-type: none"> מעוברות ומניקות, חולים ומצטערים – ישאלו רב מורה הוראה האם להתענות. ילדים/ות לפני גיל מצוות, אסור להם להתענות, ואף אין צורך לחנכם להתענות לשעות. אין שוטפים את הפה.
תפילת שחרית	<ul style="list-style-type: none"> בחזרת הש"ץ אומר הש"ץ "עננו" בין ברכת "גואל ישראל" ל"רפאנו". אחרי נפילת אפים – "והוא רחום" לשני וחמישי עד "כי אין עוזר". סליחות לתענית אסתר. אבינו מלכנו הארוך. ואנחנו לא נדע. חצי קדיש. א-ל ארך אפים. קריאת התורה "ויחל משה" (בתנאי שלפחות שלושה מהקהל מתענים).
זכר למחצית השקל	<ul style="list-style-type: none"> לפני תפילת מנחה נותנים שלושה מטבעות של חצי מהמטבע שמתמשים בו באותו מקום. נהגו לתת עבור כל בני הבית, ויש הנוהגים לתת גם בעד עוברים שבמעי אמן. טוב לחנך גם הילדים הקטנים לתת ג' מחצית השקל מכספם שלהם.
תפילת מנחה	<ul style="list-style-type: none"> ביום התענית נותנים "אגרא דתעניתא" לצדקה, שהוא עלות הסעודות שהיו אמורים לאכול היום. קוראים בתורה "ויחל" כבשחרית (בתנאי שלפחות שלושה מהקהל מתענים). העולה שלישי הוא המפטיר. המתענים אומרים "עננו" בברכת שומע תפילה. שכח לאמרו – יאמרנו (ללא חתימה) אחר "אלוקי נצור", לפני יהיו לרצון השני. בחזרת הש"ץ אומר הש"ץ "עננו" בין ברכת "גואל ישראל" ל"רפאנו". אלקינו ואלקי אבותינו ברכנו כו'. אין אומרים תחנון ולא אבינו מלכנו. אחרי מנחה – דברי כיבושין. ממשיכים בתענית עד לאחר המגילה.
פורים (בערים הפרוזות) ליל שישי ויום שישי י"ד אדר	
ליל פורים	<ul style="list-style-type: none"> לובשים בגדי שבת. נוהגים ללבוש מסכות (ותחפושות) בפורים. (בעיקר הילדים). בשמו"ע אומרים "ועל הניסים". אחר שמונה עשרה - קדיש "תתקבל". קריאת המגילה. לאחר המגילה אומרים "ואתה קדוש", הש"ץ אומר "קדיש שלם" (בלי "תתקבל"). עלינו. גם בלילה מרבים קצת בשמחה ובסעודה. בברכת המזון אומרים "ועל הניסים".
קריאת המגילה	<ul style="list-style-type: none"> כל אדם מישראל, גברים ונשים, חייב לקרוא את המגילה או לשמוע את קריאת כל המגילה בלילה וביום. קטנים וקטנות שהגיעו לחינוך, חובה לחנכם לשמוע את המגילה. וראוי לדאוג שאף קטנים שלא הגיעו לחינוך, ישמעו את הקריאה, אם מבינים הם את כללות השמחה והנס.
שחרית	<ul style="list-style-type: none"> אין אומרים תחנון. בשמו"ע אומרים "ועל הניסים". אחר חזרת הש"ץ - חצי קדיש, קריאת התורה בפרשת "ויבא עמלק" (כופלים את המילה "זכר", כשבפעם הראשונה מבטאים את האות ז' בסגול, ובפעם השניה בצירה). מי שלא שמע קריאת פרשת "זכור", יכוון לקיים מצות זכירת מעשה עמלק בקריאה זו. מי שלא נתן מחצית השקל, יתן לפני קריאת המגילה. קריאת המגילה עם תפילין (דרש"י). גם ביום מברכים "שהחיינו", ומכוונים בברכת שהחיינו גם על שאר מצוות היום.

<ul style="list-style-type: none"> • אין לעשות ביום הפורים מלאכה שיש בה שיהוי מסוים, כגון: בנייה, זריעה ונטיעה, תפירה וכיוצא בזה. 	עשיית מלאכה
<ul style="list-style-type: none"> • מקרא מגילה, משלוח מנות, מתנות לאביונים, משתה ושמחה. • יש להשתדל שכל אחת ואחת יקיים את מצוות הפורים כהלכתם. • יש להדריך את המקבלים משלוח המנות לתת אותו בו ביום לחבריהם, או אפילו להחליף את משלוחי המנות ביניהם, איש לרעהו ואשה לרעותה, כדי לקיים את המצווה. • כדאי להביא קופת צדקה, כדי להקל על האנשים לקיים את מצות מתנות לאביונים באופן מידי. • לצורך מבצע פורים ניתן להסתפק במתנות לאביונים בשווי שתי פרוטות, פרוטה אחת (כ-12 אגורות) לכל אביון (במטבעות - 20 אגורות לכל אביון). 	מצוות היום ומבצע פורים
<ul style="list-style-type: none"> • סדר תפלת מנחה: הודו, פתח אליהו, ידיד נפש, קורבנות, אשרי, שמו"ע עם "ועל הניסים", קדיש "תתקבל", עלינו לשבח. 	תפילת מנחה
<ul style="list-style-type: none"> • לכתחילה יש לקיימה בבוקר, ולפחות להתחילה לפני חצות היום (11:50 באזור המרכז). אם לא הספיק בבוקר ישתדל להתחילה לפני "השעה העשירית" (2:30 לערך), וראוי שיסיים את סעודתו לפני השקיעה. האוכל סעודת פורים לאחר חצות, ראוי שיתפלל מנחה לפני כן. • הממשיך את סעודתו עד השקיעה - יפסיק לאכול בשקיעה, יברך ברכת-המזון, ילך ממקומו להתפלל ערבית ויחזור לאחר מכן לקדש ולקיים את סעודת ליל-שבת. במדת האפשר ראוי לכתחילה להמתין בין ברכת-המזון לסעודת ליל שבת, כדי שיעבור שיעור-עיון (דהיינו שיהיה רעב מעט). • אם נמשכה סעודתו לאחר השקיעה - ראה במדריך המפורט שהו"ל על ידי מכון הלכה. • נוהגים לאכול בפורים "קרעפכין" [כיסוי בצק ממולאים בבשר]. ויש נוהגים לאכול אוזני המן. 	סעודת פורים
<ul style="list-style-type: none"> • קוראים את פרשת השבוע שנים מקרא ואחר תרגום, ולאחריה קוראים את הפטרת פרשת השבוע. 	שנים מקרא ואחד תרגום
<ul style="list-style-type: none"> • לכתחילה אין להסתפר ולגזוז ציפורניים בפורים שחל בערב שבת. אך במקום הצורך ניתן להקל לכבוד שבת. • יש לבדוק את כיסי בגדי השבת לפני כניסת השבת. 	ההכנות לשבת
שבת קודש ט"ו אדר (בערים הפרוזות)	
<ul style="list-style-type: none"> • מתפללים את תפילות השבת כרגיל, אין אומרים בתפלה ובברכת המזון "ועל הניסים" (ואם אמר אינו חוזר). • אין אומרים "אב הרחמים" ו"צדקתך". • המנהג להמשיך את ה"משתה ושמחה" גם בשבת, כמו בפורים ממש. 	תפילות ושמחה בשבת
יום ראשון ט"ז אדר (בערים הפרוזות)	
<ul style="list-style-type: none"> • אין אומרים בתפלה ובברכת המזון "ועל הניסים" - ואם טעה ואמר - חוזר. • אומרים תחנון. • טוב ונכון להצטרף לשמחה שיש בירושלים ביום זה ולהוסיף בדברי שמחה, החל מדברי תורה, הוספה באהבת ישראל, ועריכת כינוסים לחיזוק היהדות. • כמו כן, אם מתאים הדבר או נצרך - אף ישלחו משלוחי מנות, ויתנו מתנות לאביונים. 	תפילות ושמחה
פורים (בירושלים תובב"א)	
<ul style="list-style-type: none"> • לובשים בגדי שבת. • בתפלות אין אומרים "ועל הניסים" (ואם אמר אינו חוזר). • אחר שמונה עשרה - קדיש "תתקבל". • קריאת המגילה בברכותיה. • "ואתה קדוש", הש"ץ אומר "קדיש שלם" (בלי "תתקבל"). • בברכת המזון אין אומרים "ועל הניסים", ואם אמר אינו חוזר. 	ליל שישי ליל פורים

<ul style="list-style-type: none"> • אין אומרים תחנון. • ביום זה אין קריאת התורה, אלא מיד קוראים את המגילה. • מי שלא נתן מחצית השקל יתן לפני קריאת המגילה. • קריאת המגילה עם תפילין (דרש"י). • גם ביום מברכים "שהחיינו", ומכוונים גם על שאר מצוות פורים. 	יום שישי יום פורים
<ul style="list-style-type: none"> • מתנות לאביונים. • יש המחמירים להרבות קצת בסעודה ובשתיית יין וכן שולחים משלוח מנות גם ביום זה. 	מצוות היום
<ul style="list-style-type: none"> • מעיקר הדין אין איסור עשיית מלאכה ביום זה בירושלים, ויש המהדרים שלא לעשות מלאכה שאינה לצורך השבת. 	עשיית מלאכה
<ul style="list-style-type: none"> • שנים מקרא ואחד תרגום: קוראים רק את קריאת פרשת השבוע (ללא "ויבוא עמלק"), ולאחריה קוראים את הפטרת פרשת השבוע וכן את הפטרת "כה אמר ה'" (דש"פ זכור). 	שניים מקרא ואחד תרגום
<ul style="list-style-type: none"> • מתחילים מ"לכו נרננה" כרגיל. ב"לכה דודי" אומרים "בשמחה ובצהלה". • בשבת זו מוסיפים "ועל הניסים" בתפילה ובברכת המזון. • מתפללים את תפילות השבת כרגיל. מוסיפים "ועל הניסים". אין אומרים "אב הרחמים" ו"צדקתך". • מוציאים בשחרית שני ספרי תורה, בראשון קוראים שבעה קראים את פרשת השבוע, ובשני קוראים למפטיר את הקריאה של פורים – "ויבוא עמלק". • הפטרה – קוראים שוב את הפטרת פרשת "זכור" – "פקדתי". • אין עושים סעודת פורים ומשלוח מנות בשבת, אלא מקיימים אותם ביום ראשון; ויש המהדרים בשבת זו להוסיף בסעודה לכבוד פורים, ושולחים משלוח מנות אחד (אלא שאת עיקר סעודת פורים ומשלוח מנות עושים ביום ראשון). 	שבת קודש
<ul style="list-style-type: none"> • לובשים בגדי שבת. • אין אומרים תחנון. אין אומרים "ועל הניסים" ואם אמר אינו חוזר. • אין קוראים בתורה. • ביום זה מקיימים את עיקר סעודת פורים (כולל החיוב "לבסומי"), מנהג התחפושות, ומצוות משלוח מנות. • ראוי לתת מתנות לאביונים גם ביום זה. • יש הנוהגים לברך "שהחיינו" על פרי חדש ומכוונים בברכה זו גם על מצוות היום. 	יום ראשון ט"ז אדר
<ul style="list-style-type: none"> • מקיימים את כל מצוות ומנהגי הפורים (כמפורט לעיל ב"ערי הפרזות"), אומרים "ועל הניסים" ומברכים על קריאת המגילה וקוראים בתורה כבערי הפרזות. • תפלות השבת וברכת המזון ללא "ועל הניסים", (ואם אמר אינו חוזר). • וקוראים בתורה ומפטירים רק בפרשת השבוע. • אין אומרים תחנון, • ומוסיפים לקיים שוב את מצוות סעודת פורים ומשלוח מנות ביום ראשון (ט"ז אדר), וראוי גם שיתנו שוב מתנות לאביונים. 	יום פורים (בערי הספיקות)

מקורות: מגילה ד, ב. טוש"ע ונ"כ או"ח סתרפ"ח סעיפים: ד, ו. רמ"א או"ח סתרצ"ה ס"ב. שו"ע אדה"ז סרמ"ט ס"ז. משנ"ב סתרפ"ח סק"י. סדר הפורים המשולש (לגר"ח זוננפלד) ס"א. שיחות קודש תשל"ז ח"א ע' 508, וע' 519; תשמ"א ח"ב ע' 351-353. לקו"ש ח"א ע' 490. לענין סעודה שנמשכה עד השקיעה בע"ש: ראה שו"ע אדה"ז סרע"א ס"ט-יב. וסרצ"א ס"ג. וראה סדר ברה"נ פ"ה ס"ט. התועדויות תשד"מ ח"א ע' 323. פסק"ת סתרפ"ח הע' 134. וראה ספר 'הלכה למעשה' (בהוצאת מכון הלכה תב"ד) מועדים – חנוכה ופורים פל"א.

עריכה: הרב אלין שמר. **הגהה:** הרב משה קורנוויץ

 =

השנה כל

התרומה שלכם תגיע למשפחות שבאמת צריכות
החלוקה מתבצעת ע"י רבני מכון הלכה חב"ד

200%
תרומה

מתנות לאביונים

בכפלים

תשפ"ה

תרמו עכשיו

smlarav.co.il / 02-3011707

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד